

เรื่อง ออกโฉนดที่ดินเกี่ยวกับที่สาธารณะประโยชน์

ที่ 4343 /2489

ส่ง เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด ทุกจังหวัด

ไต่ส่งสำเนาคำสั่งกรมที่ดินที่ 4106/2489 ลงวันที่ 11 ตุลาคม 2489 ถึงเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสุพรรณบุรี เรื่องออกโฉนดที่ดินเกี่ยวกับที่สาธารณะประโยชน์ พร้อมทั้งสำเนามันทีกของกรมที่ดินที่ 1400/2487 ลงวันที่ 27 มีนาคม 2487 กับสำเนามันทีกของกรมมหาดไทยที่ 1408/2489 ลงวันที่ 26 กันยายน 2489 อันเป็นมันทีกฉบับที่มีคำสั่งของปลัดกระทรวงมหาดไทยสั่งวางหลักเกณฑ์ในเรื่องนี้รวมอยู่ด้วย มาให้ทราบเป็นทางปฏิบัติพร้อมมันทีกนี้/.

(ลายเซ็น)

(นายเสริม ศาถิตอุปถ)

30 ก.ค. 89

เลขาธิการกรมที่ดิน.

ที่ 4106/2489

กรมที่ดิน

11 ตุลาคม 2489

เรื่อง ออกโฉนดที่ดินเกี่ยวกับที่สาธารณะประโยชน์

จาก อธิบดีกรมที่ดิน

ถึง เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสุพรรณบุรี

ความกระทรวงมหาดไทยไต่ส่งวางหลักเกณฑ์การออกโฉนดเกี่ยวกับที่สาธารณะประโยชน์ไว้ดังนี้ คือ -

1. ถ้าเป็นที่หวงห้ามไว้ (แม้ไม่ใช่ที่สาธารณะประโยชน์) ควรหวงห้ามเสียก่อน
2. ถ้าเป็นที่สาธารณะท้องที่พิจารณาไม่แก่การคืนเงินโดยสภาพอย่างเค็ม แต่ท้องที่พิจารณาค้นว่าไม่มีทางจะแก้ไขให้เป็นสาธารณะคงเค็มด้วย จึงควรพิจารณาออกโฉนดให้ ไต่สำเนามันทีกที่เป็นคนร้องให้มีการตั้งกักความพร้อมกันหนังสือนี้ควบบแล้ว/.

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) พระมณฑะ เบ็ญนิจ

(พระมณฑะ เบ็ญนิจ)

สำเนาถูกต้อง/.

(ลายเซ็น)
11/10/2489

บันทึก

เรื่อง การออกโฉนดที่ดินซึ่งเดิมเป็นที่สาธารณะ

ที่ 1400/2487

เสนอ อมท.

อนุสนธิบันทึกของท่านที่ 1203/2486 ลงวันที่ 16 มี.ย. 26 ทหารเรือ
การออกโฉนดที่ดินซึ่งเดิมเป็นที่สาธารณะประโยชน์ เช่นที่หนองที่ลาด ราษฎร์โคเขาถนนสร้าง
หัวนามากั้ง 10 ปีขึ้นไป เมื่อมาขอรับโฉนดเจ้าหน้าที่ไปทำการรังวัดปรากฏว่าเป็นที่ทำประ-
โยชน์แล้ว ทางอำเภอสอบสวนไต่ความว่าไม่เป็นที่สาธารณะประโยชน์บ้าง เลยเป็นที่สาธารณะ
ประโยชน์แต่ได้เปลี่ยนสภาพกินเงินและราษฎร์โคเขาทำประโยชน์มากั้ง 10 ปีขึ้นไปบ้าง
เจ้าพนักงานที่ดินเสนอเรื่องทอจังหวัดเพื่อขอรับคำสั่ง (ในฐานที่จังหวัดเป็นเจ้าหน้าที่ควบคุม
ดูแลรักษาที่สาธารณะประโยชน์) จังหวัดเห็นว่า เมื่อที่สาธารณะประโยชน์ได้เปลี่ยนสภาพ
กินเงินเป็นที่ทำประโยชน์ความธรรมดาและราษฎร์โคเขาทำประโยชน์มากั้ง 10 ปีขึ้นไป จึงได้
สั่งให้เจ้าพนักงานออกโฉนดไปแล้ว แต่บางรายยังไม่ได้ออกโฉนดไปก็มี เรื่องเช่นนี้เจ้าหน้าที่
กำลังเสนอจังหวัดเพื่อคำสั่งเจ้าพนักงานออกโฉนดต่อไป จังหวัดจึงหารือมายัง มท.ว่า ในกรณีที่ตั้ง
กล่าวจังหวัดจะควรปฏิบัติอย่างไรจึงจะสมควรยกกฎหมาย มท.จึงส่งเรื่องไปให้ ทค.พิจารณา
ว่า การจะควรประการใด นั้น

ทค.ได้ดูบันทึกของ มท.ที่หารือมาแล้ว เห็นว่า จำเป็นต้องทราบข้อ
เท็จจริงเป็นรายเรื่องประกอบด้วย ทค.จึงให้เจ้าพนักงานที่ดิน จว.ส.พ. รายงานข้อเท็จ
จริงเพิ่มเติมเข้ามา เจ้าพนักงานที่ดิน จว.ส.พ. ได้ทำบัญชีเรื่องออกโฉนดส่งเข้ามารวม
10 ราย ใบมีมติปรากฏชื่อของที่แยกออกได้ดังนี้ :-

1. เป็นที่หนอง	7 ราย
2. เป็นที่ลาด	4 ราย
3. เป็นที่ทุ่ง	3 ราย
4. เป็นที่ลำราง	3 ราย
5. เป็นที่อ่าวริมคลอง	1 ราย
6. เป็นที่ดินไม่ปรากฏว่าเป็นที่สาธารณะ	2 ราย

ที่เหล่านี้เมื่อช่างแผนที่ออกไปทำการรังวัด ปรากฏว่า เป็นที่นาทำประโยชน์แล้ว คณะกรม
การอำเภอสอบสวนรับรองว่า สภาพที่ดินเดิมเป็นที่สาธารณะประโยชน์ แต่กินเงินใช้เป็นที่
สาธารณะประโยชน์ไม่ได้ออก จึงไม่คัดค้านการออกโฉนด 10 ราย ส่วนอีก 1 ราย ที่ลาดเขาถนน
(รายนายฮวก แซ่ฮู ขอรังวัดรับโฉนด) คณะกรรมการอำเภอชี้แจงว่า เดิมที่ดินแปลงนี้ไม่เป็นที่
สาธารณะประโยชน์อย่างใด หากแก้ไขชื่อเรียกกันว่าลาดเขาถนนเท่านั้น จึงไม่คัดค้านการออก
โฉนด

เมื่อข้อเท็จจริงเป็นดังนี้ ทค.ก็เห็นควรสั่งระงับการออกโฉนดที่ยังไม่
/ได้ออก

ไต่ออกไปเสีย ส่วนที่สั่งการไปแล้วและเจ้าหน้าที่ไต่ออกโฉนดไปแล้วนั้น ก็ควร เขามารวม
 คึกแกเสียในคราวเดียวกันไต่การค่าเนิรไปถูกต้องตามกฎหมาย เพราะถึงจะปรากฏผล
 ให้จริงจากการสอบสวนของคณะกรรมการอำเภอว่า ไม่ไต่ไต่ เป็นที่สาธารณะประโยชน์และ
 ราษฎรไต่เข้าทำประโยชน์ในที่เกินกว่า ๑๐ ปีแล้วก็ ก็คงกล่าวก็หาเหตุจากความเป็นที่
 สาธารณะประโยชน์ไปไต่ไต่ เพราะกฎหมายบัญญัติไว้ว่า ทรัพย์สินซึ่งเป็นสาธารณะสมบัติ
 ของแผ่นดินจะโอนแก่กันมิได้ และจะอาศัยการไต่มาทางอายุาวาก็ไม่ไต่ เว้นแต่จะอาศัย
 ชำนาญแห่งกฎหมายจะ เพราะหรือพระราชกฤษฎีกา (ป.พ.พ. มาตรา ๑๓๐๕-๑๓๐๖, พระราช
 บัญญัติว่ากฎการหวงห้ามที่ดินรกร้างว่างเปล่าอันเป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดิน พ.ศ.
 ๒๔๗๘)

มีทางที่ระพิจารณารวมไต่ทางหนึ่ง คือ พิจารณารวมคำพิพากษาศาลฎีกา
 เก่า ๆ ซึ่งศาลฎีกาเคยตัดสินว่า ที่ท้องทางน้ำที่ขึ้นเงิน (beds of water-ways
 left dry) เป็นทรัพย์สินของแผ่นดิน อาจให้จับจองตามกฎหมายที่ดินไต่ แต่ ทค.
 ก็เห็นว่าพื้นของน้ำและที่ลุ่มลากลอย่างกรณี จว.ส.พ.หารอมาขึ้น ไต่เป็น ท้องทางน้ำที่ขึ้น
 เงิน และถึงแม้จะเป็นเรื่องทางน้ำที่ขึ้นเงินตามคำตัดสินของศาลฎีกาก็ การไต่มาที่ของเป็น
 ไปตามกฎหมายที่ดิน คือ ถ้ารวมครองทำประโยชน์มาก่อนวันที่พระราชบัญญัติออกโฉนดที่ดิน
 (ฉบับที่ ๕) พุทธศักราช ๒๔๗๘ ก็อาจอ้างสิทธิครองครองไต่ แต่ ถ้าเข้ารวมครองภาย
 หลังที่ท้องของและท้องไต่มีอนุญาตกรมพระราชมณเฑียร ไต่กล่าวนั้นก่อน

ทค.รับว่า การออกกฎหมายถอนสภาพหรือโอนจากหน้าในซึ่งที่
 สาธารณะประโยชน์นั้น อาจมีความยากลำบากในแบบพิจารณาอย่าง และถ้าจะของกระทำถึง
 นั้นเสมอไปก็อาจมีผลถึงทั้งค่าใช้จ่ายและเวลาด้วย แต่ก็เคยมีตัวอย่างมาแล้ว เช่นที่กัน
 ท่ามโลกโพธิ์หัก ใน จว.ร.บ. เคยเป็นที่สาธารณะประโยชน์ (เลี้ยงสัตว์) ต่อมาให้ออก
 พระราชกฤษฎีกาถอน แล้วเดิมมีนโยบายจัดแบ่งให้ราษฎร ตัวอย่างนี้เป็นตัวอย่างที่คิดหนึ่ง
 ซึ่งควรพยายามปฏิบัติตาม ดูเป็นกรณีที่จะทำตามไม่ไต่ ก็ควรแก้กฎหมายให้ตัวจักรในทาง
 ขจัดให้เสร็จสิ้นในกรณีที่เหมาะสม ทค.มีความเห็นดังนี้ /ใจ

จึง อาศัยที่ ทค.ไต่เคยอ่านเรื่องชนิดนี้มาหลายเรื่องแต่ครั้งยัง
 สังกัดอยู่ ส.แล้ว จึงเคยขอเสนอขอส่งแก้ควยว่า ที่สาธารณะประโยชน์บางประเภทและ
 บางแห่งอาจไปประโยชน์ในทางอื่น เช่น การสงวนพันธุ์สัตว์น้ำหรือประโยชน์สาธารณะ
 อย่างอื่นด้วยก็ได้ และก็มีที่สำหรับกร เพราะปลูกพืชผล ถ้ามีทางจะเอาไต่ก็มีคนต้อง
 การไต่มาก ถึงจึงเห็นกัน อาศัยเหตุดังกล่าวจึงปรากฏมีเรื่องชกกันทั้งในระหว่างเจ้า
 พนักงานผู้ปกครองท้องที่และเจ้าหน้าที่อื่นหรือราษฎร และในระหว่างราษฎรกันเอง จนเป็น
 เรื่องยุ่งยากไม่สิ้น เสนอ นั้น ก่อนตอน จึงควรต่อบุคคลให้ตระหนักว่าเรื่องชกกันไม่มีแน่
 แล้วจึงตอน ในการตอน ในบางเรื่องก็ควรพิจารณาโดยรอบคอบด้วย ถ้าการตอนจะก่อให้เกิด
 เกิดเรื่องไม่ยุติธรรมหรือเรื่องยุ่งยาก ก็ควรพิจารณาจากโดยวิธีที่จะไม่ก่อให้เกิดเรื่อง
 อันไม่ยุติธรรมหรือยุ่งยากหรือไม่เป็นผลอันดีแก่ส่วนรวมเสียทีเดียว ไม่ควรปล่อยให้ถึงขั้น
 ก่อนแล้วมาคึกแกเอาภายหลัง.

(ลงชื่อ) ทน.สุโก
 ค่าเนาถูกส่ง/ ๒๖-๖-๖๖ ร.ค.
 ๐
 ๒๗ มี.ค. ๒๗

บันทึก

เสนอ ปลัดกระทรวงมหาดไทย

คณะกรรมการจังหวัดสุพรรณบุรีไต่หาหรือว่า การออกโฉนดที่ดินในที่ดิน
สาธารณะประโยชน์โดยสภาพและโคกกลางสภาพพื้นดินโดยธรรมชาติ จนกลายเป็นที่รกร้าง
ว่างเปล่า เขาดักขณะ เป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดิน ตาม ป.พ.พ.มาตรา 1304 (1) ซึ่ง
กระทรวงมหาดไทยได้สั่งวางทางปฏิบัติไปว่า ที่ดินในประเภทดังกล่าวนี้ชอบที่เจ้าพนักงานจะ
ออกโฉนดให้บุคคลถือกรรมสิทธิ์ได้ โดยปฏิบัติตามกฎหมายที่ดิน (ป.พ.พ.มาตรา 1334)
และจังหวัดโคกคำเนินการสั่งให้เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสุพรรณบุรีออกโฉนดในที่สาธารณะ
ประเภทดังกล่าวแล้ว แต่เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดของ แจ้งว่า แฉกที่ดินได้เสนอให้กรมที่ดิน
พิจารณาแล้ว กรมที่ดินมีคำสั่งมาทางแผนกที่ดินว่า ที่ดินซึ่งเป็นที่สาธารณะประเภทที่
ที่ลาค ทุ่ง หนอง คลอง ฯ แม่น้ำบ้านเมืองสอบสวนโคกความว่าเปลี่ยนแปลง พลเมืองไม่
ได้ใช้เป็นที่สาธารณะ เมื่อผ่านบ้านเมืองยอมให้ออกโฉนดได้ ก็ยังออกให้ไม่ได้ ต้องจัดการ
ออกกฎหมายโอนหรือถอนสภาพเสียก่อน จึงจะดำเนินการออกโฉนดให้ไปได้ เมื่อเป็นเช่นนี้
จังหวัดจึงขอให้กระทรวง ฯ พิจารณาว่า ในกรณีดังกล่าวนี้เมื่อมีผู้มาขอรับโฉนด จะให้ทาง
จังหวัดหรือกลางอำเภอปฏิบัติอย่างไร

เรื่องนี้ กระทรวงมหาดไทย (กรมมหาดไทย) ได้เคยวางทางปฏิบัติ
เกี่ยวแก่การพิจารณาออกโฉนดในที่ดินสาธารณะไปยังจังหวัดสุพรรณบุรี โดยหนังสือที่ 7604/
2487 ลงวันที่ 22 เมษายน 2487 ว่า ถ้าขอเท็จจริงปรากฏว่าที่สาธารณะประโยชน์โดย
สภาพ และโคกเปลี่ยนแปลงพื้นดินขึ้นโดยธรรมชาติไม่ใช่การกระทำของบุคคล จนกลายเป็นที่
รกร้างว่างเปล่า เขาดักขณะ เป็นที่สาธารณะสมบัติของแผ่นดิน ตาม ป.พ.พ.มาตรา 1304
(๑) แล้ว เมื่อมีราษฎรมาขอรับโฉนด เจ้าพนักงานที่ขอที่จะออกโฉนดให้ไม่ได้ โดยปฏิบัติตาม
กฎหมายที่ดิน (ป.พ.พ.มาตรา 1334) ทั้งนี้ อาศัยความเห็นของกรมอัยการซึ่งได้ให้
ความเห็นไว้ในเรื่องหนองลาคปลาถูก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อกรมที่ดินได้สั่งการใน
เรื่องนี้ตรงไปยังเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งเป็นการขัดแย้งกับที่กระทรวงมหาดไทย
ได้สั่งการไปให้จังหวัดถือปฏิบัติ เช่นนี้ จึงขอประทานเสนอเพื่อโปรดพิจารณา
ขาด และสั่งกรมที่ดินกับกรมมหาดไทยถือปฏิบัติต่อไป/.

(ลงชื่อ) นรกีจ

5 ก.ค.๒๒

ที่ 8217/2489

ส่ง กรมที่ดิน

ขอทราบ ว่า โคสั่งการไปเช่นนี้หรือไม่ ถ้าไปสั่งไปขอทราบ ว่า ที่
สาธารณะประโยชน์ซึ่งโคเปลี่ยนแปลงเป็นที่ว่างเปล่าโดยธรรมชาติ ถ้าจะออกโฉนดหรือ
ไม่เห็นสมควรและทราจองให้ จะชักของอย่างไรหรือไม่

ส่วนที่ที่หวงห้ามไว้นั้น เห็นสมควรว่าคงถอนการหวงห้ามเสียก่อน.

(ลงชื่อ) อรรถกรมณูภักดิ์

8 ก.ค.๒๒

ที่ 471/2489

เสนอ ปลัดกระทรวง

เคยมีเรื่องผ่านมารวมมี ทั้งไต่คดีสำเนาเสนอมาเพื่อพิจารณาแล้ว/.

(ลงนาม) พระยงยุทธ เมียนกิจ

12/7/89

เสนอ กรมมหาดไทย

เรื่องนี้ค้างอยู่ ๘ เดือนจึงไต่สำเนาเสนอ จะควรตอบหรือไม่ให้พิจารณา

อีกครั้ง

ถ้าจะตอบไป เห็นควรตรวจหลัก ดังนี้

1. ถ้าเป็นที่สงวนหวัดไว้ (แต่ไม่ใช่ที่สาธารณะ) ของถนนการหลวงห้าม

เสียบก่อน

ถ้าเป็นที่สาธารณะ ต้องพิจารณาไม่ใช่แก่การขึ้นเงินโดยสภาพ
อย่างเคียว แต่ต้องพิจารณาด้วยว่าไม่มีทางที่จะแก้ไขให้เป็นสาธารณะถึงเคียว จึงควร
พิจารณาออกโฉนดให้

๓. ในกรณี ๒ สักกอกกับกรมที่ดินให้ส่งเจ้าหน้าที่ออกโฉนดตาม พ.ร.บ.
ที่ดินเคียว อาศัยเทียบเคียงอนุโลมตามคำพิพากษานิติกรที่กรมที่ดินอ้างมา.

(ลงนาม) อรรถกรมณฤกษ์

16. ก.ย. 89

ที่ 140๙/๒489

เสนอ อธิบดีกรมที่ดิน

กรมมหาดไทยได้แจ้งทางภูมิภาคที่ปลัดกระทรวงมหาดไทยสั่งการ
ไว้ตามบัญชี 1-2 ให้คณะกรรมการจังหวัดสุพรรณบุรีดำเนินการต่อไปแล้ว.

(ลงนาม) วิวิษฐการ

แทน.

26. ก.ย. 89

ให้เจ้าพนักงานที่ดินสุพรรณทราบ.

(ลงนาม) ชอุ่ง.

30.9.89

สำเนาถูกต้อง/.

6/10/21. ลงนาม